EVROPSKÝ PARLAMENT

2004 *2009*

Výbor pro právní záležitosti

2006/0135(CNS)

11. 9. 2008

STANOVISKO

Výboru pro právní záležitosti

pro Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci

o návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 2201/2003 ohledně příslušnosti a pravidel o právních předpisech použitelných v manželských věcech
(KOM(2006)0399 – C6-0305/2006 – 2006/0135(CNS))

Navrhovatel (*): Carlo Casini

(*) Postup s přidruženými výbory – článek 47 jednacího řádu

PA_Legam

STRUČNÉ ODŮVODNĚNÍ

Návrh Komise se týká pouze stanovení soudní příslušnosti a práva rozhodného v případě žádosti o rozvod nebo rozluky manželství. Netýká se tudíž ani prohlášení manželství za neplatné ani nároku na výživné. Návrh má částečně změnit platné nařízení 2201/2003, jehož oblast působnosti je však širší, protože se týká i případů prohlášení manželství za neplatné, rodičovských povinností a uznávání soudních rozhodnutí v těchto věcech na mezistátní úrovni.

Projednávaný návrh se týká zejména tzv. mezinárodních sňatků, tj. sňatků, v nichž mají manželé různou státní příslušnost nebo bydliště v různých státech. Hlavní novinka, kterou zavádí nové nařízení, spočívá v tom, že si manželé mohou pro své řízení zvolit příslušný soud a právo rozhodné, avšak tato volba má své omezení. Lze ji uplatnit v případě soudní příslušnosti a práva, které objektivně souvisí s daným manželským svazkem. Podle tohoto návrhu se tento vztah týká zejména místa bydliště. Z toho vyplývá, že mají-li oba manželé stejnou státní příslušnost a vždy žili oba ve stejném státě, jehož jsou občany, nemají možnost volby a mohou se obracet pouze k soudům státu, v němž mají své bydliště, které budou uplatňovat zásadu *lex loci*, jež je totožná se zásadou *lex fori.*

Tento návrh se obecně jeví jako rozumný. Je totiž v naprostém souladu s volným pohybem osob, který představuje jednu ze základních svobod, na níž spočívá budování společné Evropy, a s respektováním autonomie stran, které si proto mohou zvolit, pokud si to přejí, jakému soudu a jakému právu svěří rozvedení svého manželského svazku.

Navrhovatel nicméně trvá na tom, že některé aspekty projednávaného návrhu musí být upraveny, aby mohl být ještě účinnější.

Především je třeba upřesnit, že strany si mohou zvolit pouze soudní příslušnost a právo jednoho *členského* státu, stejně jako obecněji podle zásady subsidiarity nemůže dotyčný návrh nutit orgány státu, který neuznává rozvod nebo neuznává tento typ manželství, aby je prohlásil za rozvedené.

Mimo jiné mohou manželé podle návrhu Komise volit jakoukoli z možností soudní příslušnosti uvedených v článku 3 nařízení č. 2201/2003. V tom případě je zbytečné přísnější kritérium podle článku 3a písm. b). Technicky nejjednodušším řešením by bylo toto písmeno vypustit. Z návrhu nicméně vzniká dojem, že snahou Komise je stanovit vztah s *lex fori* v okamžiku, kdy strany mohou samostatně rozhodnout o příslušném soudu. Vyplývá to zjevně z písmene b). Pokud chceme toto písmeno zachovat a sladit jeho obsah s článkem 3 (rozšířit samostatnost stran), navrhuje zpravodaj celý článek 3a přepracovat. Pokud nebyla využita možnost volby příslušného soudu, zůstává přirozeně platným a použitelným článek 3

POZMĚŇOVACÍ NÁVRHY

Výbor pro právní záležitosti vyzývá Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci jako příslušný výbor, aby do své zprávy začlenil tyto pozměňovací návrhy:

Znění navržené Komisí	Pozměňovací návrhy Parlamentu

Pozměňovací návrh 1
ČL. 1 BOD 2
Čl. 3a odst. 1 (nařízení (ES) č. 2201/2003)

1. Manželé se mohou dohodnout, že soud nebo soudy členského státu ***budou mít*** příslušnost pro řízení, ***které je mezi nimi vedeno*** mezi ve věcech rozvodu nebo rozluky, a to za předpokladu, že ***mají úzkou vazbu s tímto členským státem*** z důvodu, že:	1. Manželé se mohou dohodnout, že soud nebo soudy členského státu ***mají*** příslušnost pro řízení ve věcech rozvodu nebo rozluky, a to za předpokladu, že ***jejich manželství má úzký vztah ke zvolenému členskému státu*** z důvodu, že
a) ***se uplatní kterákoliv z právních skutečností rozhodných pro určení příslušnosti soudu uvedených v článku 3*** nebo	a) ***manželé měli v tomto státě obvyklé bydliště nepřetržitě alespoň po dobu tří let, pokud tato doba neskončila dříve než tři roky před žádostí o rozvod nebo o rozluku*** nebo
b) ***je místem posledního společného obvyklého*** bydliště manželů ***po dobu minimálně tří let*** nebo	b) ***v tomto státě se nachází poslední obvyklé*** bydliště manželů ***a odpůrce v něm žije ještě v okamžiku podání žádosti*** nebo
c) ***jeden z manželů*** je státním příslušníkem tohoto ***členského*** státu nebo v případě Spojeného království a Irska má v některém z těchto států své trvalé bydliště („domicile“).	c) ***navrhovatel má v tomto státě obvyklé a současné bydliště po dobu nejméně šesti měsíců za předpokladu, že*** je státním příslušníkem tohoto státu***, nebo po dobu nejméně jednoho roku, pokud není státním příslušníkem tohoto státu***, nebo v případě Spojeného království a Irska má v v některém z těchto států své trvalé bydliště („domicile“)***; nebo***
	ca) jejich manželství bylo uzavřeno v tomto členském státě.

Odůvodnění

Změny provedené v článku 3 umožní lépe uspořádat hierarchii vztahových kritérií: dlouhý pobyt; byť i krátké bydliště, pokud se jedná o bydliště poslední a současně o stávající bydliště odpůrce; současné bydliště navrhovatele, němž určitou dobu žije; místo uzavření manželství. Tímto způsobem se vyhneme rozporu mezi uvedenými kritérii i mezi těmito kritérii a článkem 3 nařízení, který se i nadále použije, pokud strany nedospějí k dohodě.

Pozměňovací návrh 2
ČL. 1 BOD 2

Čl. 3a odst. 2 (nařízení (ES) č. 2201/2003)

2. Dohoda o přenesení příslušnosti ***se učiní písemnou formou a oba manželé ji podepíší*** nejpozději *ke dni* podání návrhu na soud.“	Dohodu o přenesení příslušnosti ***je možné uzavřít a změnit kdykoliv,*** nejpozději ***však do*** podání návrhu k soudu. ***Má účinek až po soud posledního stupně.*** ***Taková dohoda se učiní písemnou formou a musí být datována a podepsána oběma manželi. Pokud právní předpisy členského státu, v němž má v okamžiku uzavření dohody obvyklé bydliště jeden z manželů, stanoví pro takové dohody další formální požadavky, tyto požadavky se splní. Mají-li manželé své obvyklé bydliště v rozdílných členských státech, jejichž právní předpisy stanoví další formální požadavky, je dohoda platná, jestliže splní požadavky alespoň jedné z těchto právních úprav.*** ***Pokud je dohoda součástí manželské smlouvy, musí být splněny formální požadavky této manželské smlouvy.***

Odůvodnění

Je vhodné upřesnit formální náležitosti dohody, upřesnit její dopady a zachovat obecná pravidla o příslušnost, pokud není uzavřena dohoda.

Pozměňovací návrh 3
ČL. 1 BOD 5 A (nový)
Čl. 7 a (nový) (nařízení (ES) č. 2201/2003)

	5a) Vkládá se nový článek, který zní: ***„Článek 7a*** ***Forum necessitatis*** ***Pokud se soud, který je na základě tohoto nařízení příslušný, nachází v členském státě, jehož právní předpisy neobsahují ustanovení pro rozvod nebo neuznávají existenci či platnost dotčeného manželství, je soudní příslušnost přiznána:*** ***a) členskému státu, jehož státním příslušníkem je jeden z manželů, nebo***

	b) členskému státu, ve kterém bylo manželství uzavřeno.“

Odůvodnění

Členský stát nemůže být nucen k tomu, aby uznal za manželství, byť pouze za účelem jeho rozvodu, akt, který jako manželství neuznává právo tohoto členského státu. Stejně tak by bylo v rozporu se zásadou subsidiarity ukládat soudci členského státu, jehož právní předpisy takový akt neznají, povinnost prohlásit manželství za rozvedené.

Mezinárodní pár má nicméně právo dosáhnout rozvodu alespoň u jednoho soudu v Unii, pokud má manželství určitý vztah k území Unie; v důsledku toho, pokud se strany nedohodnou, stane s automaticky příslušnou buď jurisdikce členské státu, jehož je jeden z manželů stáním příslušníkem, nebo jurisdikce členského státu, v němž bylo manželství uzavřeno.

Pozměňovací návrh 4
ČL. 1 BOD 7
Článek 20 a odst. 1 (nařízení (ES) č. 2201/2003)

1. Manželé se mohou dohodnout, že si ve věcech rozvodu a rozluky určí rozhodné právo. ***Manželé se mohou dohodnout, že si určí některé z těchto rozhodných práv:***	1. Manželé se mohou dohodnout, že si ve věcech rozvodu a rozluky určí rozhodné právo ***a zvolit je z členských států, jež mají vztah k jejich manželství ve smyslu článku 3a***.
a) právo státu posledního společného obvyklého bydliště manželů, pokud jeden z manželů má v tomto státě stále trvalé bydliště;	
b) právo státu, jehož je některý z manželů státním příslušníkem nebo v případě Spojeného království a Irska trvalé bydliště („domicile“) některého z manželů v jednom z těchto států;	
c) právo státu, v němž manželé měli trvalé bydliště alespoň po dobu pěti let;	
d) právo členského státu, v němž se podává žádost o rozvod.	

Odůvodnění

Zde uvedené kritérium je širší než návrh Komise, který vylučuje právo rozhodné místa bydliště buď pouze navrhovatele, nebo pouze odpůrce (i když se toto právo může stát použitelným na základě volby soudu v souladu s písm. d) článku 20a).

Pozměňovací návrh 5
ČLÁNEK 1 BOD 7
Článek 20 a odst. 2 (nařízení (ES) č. 2201/2003)

2. ***Dohoda, kterou se určuje rozhodné právo, se učiní písemnou formou a oba manželé ji podepíší nejpozději ke dni podání žádosti soudu.***	2. ***Forma volby se řídí ustanoveními čl. 3a odst. 2.***

Odůvodnění

Cílem pozměňovacího návrhu je zajistit, aby si vzájemně odpovídaly forma dohody, kterou se stanoví právo rozhodné, a forma volby práva rozhodného.

Pozměňovací návrh 6
ČL. 1 BOD 7
Čl. 20 b návětí (nařízení (ES) č. 2201/2003)

V případě, že si strany nezvolí právo podle článku 20a, řídí se rozvod ***a*** rozluka právem státu:	V případě, že si strany nezvolí právo podle článku 20a, řídí se rozvod ***nebo*** rozluka právem ***členského*** státu ***v tomto pořadí***:

POSTUP

Název	Právní předpisy použitelné v manželských věcech
Referenční údaje	(KOM(2006)0399 – C6-0305/2006 – 2006/0135(CNS))
Příslušný výbor	LIBE
Výbor, který zaujal stanovisko Datum oznámení na zasedání	JURI 28.9.2006
Přidružený(é) výbor(y) - datum oznámení na zasedání	15.2.2007
Navrhovatel Datum jmenování	Carlo Casini 2.10.2006
Projednání ve výboru	4.10.2007 19.12.2007
Datum přijetí	9.9.2008
Výsledek závěrečného hlasování	+: 25 –: 0 0: 0
Členové přítomní při závěrečném hlasování	Carlo Casini, Marek Aleksander Czarnecki, Bert Doorn, Monica Frassoni, Giuseppe Gargani, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Othmar Karas, Piia-Noora Kauppi, Klaus-Heiner Lehne, Katalin Lévai, Antonio Masip Hidalgo, Hans-Peter Mayer, Manuel Medina Ortega, Aloyzas Sakalas, Francesco Enrico Speroni, Jaroslav Zvěřina, Tadeusz Zwiefka
Náhradník(ci) přítomný(í) při závěrečném hlasování	Sharon Bowles, Vicente Miguel Garcés Ramón, Jean-Paul Gauzès, Georgios Papastamkos, Gabriele Stauner, József Szájer, Jacques Toubon, Ieke van den Burg
Náhradník(ci) (čl. 178 odst. 2) přítomný(í) při závěrečném hlasování	Victor Boştinaru, Renate Weber